

15.10.2018

STM/2645/2017

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietintö

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160888>

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä on laatinut toimenpide-ehdotukset tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämisestä.

Siun sote kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Tupakointi on Suomessa vähentynyt merkittävästi 1960-luvulta, mutta edelleen noin 15 % aikuisväestöstä tupakoi. Nuorten tupakointi on myös kääntynyt laskuun, mutta nuoristakin lähes 10 % tupakoi päivittäin. Lisäksi uutena haasteena on nuuskan käytön ja sähköisten savukkeiden käytön lisääntyminen. Erityisen huolestuttavia ovat väestöryhmien suuret erot tupakoinnissa ja muiden nikotiinituotteiden käytössä. Esimerkiksi ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista tupakoi lähes neljännes, kun lukiolaisista vain 3 %. Myös joidenkin maahanmuuttajaryhmien kuten venäläis-, somali- ja kurditaustaisten maahanmuuttajien tupakointi on yleistä.

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotukset ovat erittäin hyviä ja huolellisesti valmisteltuja ja perusteltuja. Ehdotuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota juuri niihin keskeisiin osa-alueisiin, joilla tupakointia voidaan edelleen vähentää vaikuttamalla tupakoinnin aloittamiseen ja tukemalla vahvasti tupakkariippuvaisten lopettamispyrkimyksiä.

Nuorten tupakoinnin aloittamisen ehkäisy on pitkällä tähtäimellä vahvimmin savuton Suomi tavoitteen onnistumisen edellytyksenä. Ehdotetut toimenpiteet tässä osiossa ovat kannatettavia. Siun soten alueella ehkäisevän päihdetyön työryhmissä on lisäksi viime aikoina noussut huoleksi nikotiinia sisältämättömät tupakan vastikkeet tai niitä muistuttavat tuotteet kuten energianuuska. Tällaiset tuotteet erityisesti nuorten käytössä johtavat helposti tupakointi- ja nuuskankäyttötottumusten syntyymiseen ja ovat helposti portti nikotiinivalmisteiden käyttöön.

Savuttomat ympäristöt suojaavat myös erityisesti lapsia ja nuoria sekä haitalliselle tupakansavulle altistumiselta, mutta myös tupakointitottumusten omaksumiselta. Toki savuton ympäristö suojaa myös koko väestön terveyttä. Toimenpide-ehdotukset tässä kohdassa ovat myös perusteltuja ja erityisesti tupakointikiellot alueilla ja ulkotiloissa, joissa oleskelee lapsia ja nuoria, kuten toimenpide-ehdotus 10, ovat erittäin kannatettavia. Asunto-osakeyhtiölakia koskevaa kohtaa parveketupakoinnista ja asiakkaiden hallinnassa olevista sisätiloista voisi pyrkiä jopa laajentamaan. Asunto-osakeyhtiöiden enemmistö päätöksellä pitäisi myös pystyä kieltämään tupakointi ulkotiloissa esim. pyöräkatoksissa tms., ellei tupakoinnille ole erikseen määrättyä paikkaa pihamaalla.

Tupakoinnin lopettamisen tukea ei Suomessa ole viety aivan yhtä voimallisesti eteenpäin kuin ehkäisytyötä ja kansainvälisissä arvioinneissa jäämmekin tässä suhteessa keskiarvon

15.10.2018

alapuolelle. Suomen kaltaisissa maissa, joissa tupakointi on merkittävästi vähentynyt ja tupakoinnin esiintyvyys alkaa olla jo kohtuullisen matala, tupakoiva väestö on helposti erittäin tupakkariippuvaista ja tarvitsee vieroittautumiselle vahvan tuen. Tupakoinni lopettamisen tuki kuuluu osaksi kaikkia hoitoketjuja ja erityisesti kannattaa kohdentaa resursseja tilanteisiin, joissa asiakkaat helpoiten motivoituvat lopettamiseen kuten esimerkiksi ennen leikkaustoimenpiteitä, raskauden aikana ja vakavien sairaustapahtumien kohdatessa. Toimenpide-ehdotus 19 saattaa sen sijaan olla epärealistinen erityisesti pienissä maakunnissa. Erillisen tupakasta vieroittamisen yksikön perustamiseen ei välttämättä on resursseja ja sen toimivuus voi myös olla haasteellista. Pääosa vieroitustyöstä pitää pystyä tekemään perustasolla avovastaanotto toiminnassa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa, opiskeluterveydenhuollossa ja työterveyshuollossa eli siellä, missä asiakas kulloinkin kohdataan.

Viestintäkampanjojen merkitystä tupakoinnin ehkäisyssä ja lopettamisessa usein aliarvioidaan. Ne ovat kuitenkin tärkeitä asian esillä pitämiseksi ja väestön tietoisuuden lisäämiseksi. Lopettamiseen kannustavan ja sitä tukevan informaation lisäksi pitäisi viestinnällisesti tukea tupakoiijien ohjautumista lopettamisen tuen piiriin. Tätä pitäisi tehdä yhteistyössä terveydenhuollon toimijoiden ja järjestöjen kanssa.

Seurantajärjestelmän varmistaminen on tärkeä asia erityisesti huomioiden valmisteilla oleva maakunta- ja sote-uudistus. Niin maakunnat kuin kunnatkin tarvitsevat ajantasaista tietoa väestön tupakoinnista ja muiden nikotiinutuotteiden käytöstä suunnitellessaan terveyden edistämisen ja terveyden suojelun toimia. Tietoa tarvitaan myös tupakoinnin aiheuttamasta lisäsairastuvuudesta ja kustannuksista tukemaan palvelujärjestelmän kehittämistä ja toimenpiteiden kohdentamista.

Yhteenvetona Siun sote toteaa työryhmän mietinnön hyväksi pohjaksi kehittää kansallista tupakka- ja nikotiinipolitiikkaa, valmistella siihen liittyviä lakimuutoksia sekä muita savuttomuutta tukevia toimenpiteitä. Toivomme, että työryhmä voi ottaa työssään huomioon lausunnossa esitetyt lisähuomiot.

Toimialuejohtaja

Sirpa Kaipiainen

Palvelujohtaja

Mervi Karttunen